

Resume

Sundhedssystemets funktioner og ydelser forandres kontinuerligt hvilket medfører, at arbejdsopgaver ændrer karakter. Der sker bl.a. en forskydning i, hvilke ydelser de forskellige faggrupper udfører. Social- og sundhedsassistenter blev etableret i 1992, og har især siden år 2000 overtaget flere og flere af sygeplejerskernes tidligere opgaver. En proces der har stillet store krav til assistenternes kompetenceanvendelse og -udvikling, samt drøftelser af hvilke opgaver de kan og skal varetage nu og i fremtiden. Assistentene har ikke deltaget i drøftelserne af og beslutningerne om ændringer af deres opgaver og varetagelse af disse. Der har heller ikke tidligere forskningsmæssigt været fokus på assistentene, hvorfor det findes relevant at undersøge: *'Hvordan assistentene selv iagttager kompetenceanvendelse, kompetenceudvikling og opgaveflytning i hospitalsregi i fire medicinske afdelinger på et universitetshospital.'*

Teoretisk er undersøgelsen funderet i Luhmanns systemteori. I forbindelse med den empiriske undersøgelse er der gennemført observationsstudier og individuelle interviews. Rekrutteringsgrundlaget var fire medicinske afdelingers 64 assistenter, hvoraf de 29 har deltaget i undersøgelsen. Forskerforskellene: Kvalifikationer, kompetencer, tilegnelse af sygeplejeopgaver, kultur og opgaveflytning har været styrende i undersøgelsen og analysen, hvor Jens Rasmussens analysemetode er anvendt. Der afsluttes med en selvbeskrivelse.

De fremanalyserede resultater viser, at assistentene iagttager kompetenceanvendelse, kompetenceudvikling og opgaveflytning forskelligt. De anvender deres kompetencer i udførelsen af sygeplejeopgaver, hvor patienterne prioriteres højt. Der er situationer, hvor assistentene overskrider egne kompetenceområder. I forhold til kompetenceudvikling oplever nogen assistenter, at de kan alle opgaver, hvorfor kompetenceudvikling ikke er en reel mulighed. For andre er der kontinuerligt mulighed for at lære nyt og videreudanne sig. Når nye kompetencer skal tilegnes, læser nogle assistenter teori, retningslinjer og instrukser, hvor andre ikke forstår indhold i sådanne tekster. De aflurer derfor færdigheden og gør det de nu har set. Assistenternes måde at lære på svarer overens med deres samarbejdspartneres læringsmåder. Men det kan være svært at bruge fx sygeplejerskerne som rollemodel, da de ikke nødvendigvis følger gældende retningslinjer og instrukser. I forhold til opgaveflytning modtages gerne opgaver fra fx sygeplejersker, men assistentene ser helst ikke deres opgaver flyttet til andre faggrupper, fx serviceassistenterne. Kulturen har betragtelig indflydelse på, hvilke kompetencer assistentene har mulighed for at anvende og udvikle, samt hvilke opgaver de varetager.

Hvad der kan fremhæves som værende undersøgelsens overraskende resultater er: Misforholdet mellem de kompetencer assistentene har, og de kompetencer omverdenen ønsker assistentene skal udføre. Endvidere at assistentene ikke altid er bevidste om at tilegnelse af kompetencer rummer mere end opgavens 'hvordan', altså at opgavens 'hvorfor' kan være fraværende, hvilket resulterer i at kompetencen ikke kan generaliseres. Dette medfører, at de opgaver de udfører, ikke altid er i orden. Her bliver det især tydeligt, hvor stor en rolle kulturen spiller i assistenternes kompetenceanvendelse og kompetenceudvikling.

Skal der i fremtiden tages højde for gabet mellem de kompetencer assistentene besidder, og de kompetencer de forventes at udføre kan undersøgelsens resultater være vejledende for en redefinering af assistentuddannelsen. Endvidere kan de vanskeligheder, der sygeplejefagligt aktuelt ikke er i orden, løses ved tilrettelæggelse og gennemførelse af relevante efteruddannelsesbud.